

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14534,Stocznia-Szczecinska-im-Adolfa-Warskiego.html>
19.05.2024, 18:55

Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego

Hasło wydrukowane w **Tom I**

Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego, powstała na terenach dwóch przedwojennych niemieckich stoczni: AG Vulcan Stettin założonej w 1851 oraz Stettiner Oderwerke AG für Schiff- und Maschinenbau, które w wyniku działań wojennych zostały niemal w całości zniszczone; w I. 1945-1950 Stocznia wchodziła w skład przedsiębiorstwa Zjednoczone Stocznie Polskie Przedsiębiorstwa Państwowe w Gdańsku Oddział w Szczecinie; w lutym 1950 przekształcona w przedsiębiorstwo państwowe pn. Stocznia Szczecińska; od lutego 1959 pn. Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego (dalej: Stocznia, SSAW). W okresie 1956-1970 Stocznia znacząco rozbudowywała się i modernizowała, podobnie w latach 1976-1980 za sprawą inwestycji władz PRL, które uczyniły ze Stoczni zakład wiodący w całym regionie. W I. 70. zatrudniała ponad 12 tys. pracowników, w 1980 – około 10 tys., pod koniec I. 80. – ponad 6 tys. Stocznia była miejscem wystąpień robotniczych już w końcu I. 50. W dniach 9-11 I 1958 doszło do pierwszego po II wojnie światowej strajku części załogi. Wg władz głównym organizatorem strajku był tokarz-wygniatacz Adamowski. 20-21 VIII 1958 na Wydz. K-2 (przedmontaż i montaż) doszło do strajku, którego przyczyną było obniżenie funduszu płac. 29 VIII 1958 nastąpiła kolejna przerwa w pracy na Wydz. montażu maszyn, organizatorem strajku był Antoni Sawicki – przewodniczący Oddziałowego ZZ Metalowców. Po ogłoszonych przez rząd PRL 12 XII 1970 podwyżkach cen 17 XII przed budynkiem dyrekcji Stoczni zorganizowano wiec, który zainicjował najbardziej dramatyczny protest robotniczy w Szczecinie. Jego uczestnicy skierowali się w marszu ku siedzibie KW PZPR, która ostatecznie została podpalona. Pod budynkiem KW MO i WKZZ wojsko i milicja oddały strzały w kierunku demonstrujących; starcia na ulicach Szczecina trwały do późnych godzin wieczornych. W wyniku tych wydarzeń w

Szczecinie zginęło 14 osób, kilkadziesiąt zostało rannych; następnego dnia w okolicach bram stoczniowych doszło do kolejnych starć z wojskiem i milicją, zginęły 2 osoby, kilkanaście zostało rannych. 18 XII 1970 zainicjowano w Stoczni strajk okupacyjny i utworzono KS, w skład którego weszli: Mieczysław Dopierała – przewodniczący, Józef Kasprzycki – wiceprzewodniczący, Marianna Jakimowicz, Leon Malczak, Józef Podzielny, Tadeusz Sokołowski, Kazimierz Szmurło, Brunon Urbanowicz, Ewa Zielińska-Potocka – członkowie, doradcami KS zostali Kazimierz Fischbein, Ludwik Kwietniowski i Lucjan Adamczuk. 20 XII 1970 skład KS uzupełniono – nowym przewodniczącym został Edmund Bałuka, do KS dołączyli Eugeniusz Szerkus, Bohdan Szymaniak, Władysław Tokarski i Klaudiusz Wodniak. 19 XII 1970 protestujący robotnicy wysunęli 21 postulatów, domagano się m.in.: ustąpienia CRZZ, utworzenia apolitycznych związków zawodowych, obniżenia cen artykułów żywnościowych do poziomu z 12 XII 1970, ukarania odpowiedzialnych za masakrę oraz gwarancji bezpieczeństwa dla strajkujących. Spotkanie przedstawicieli KS z władzami politycznymi i administracyjnymi województwa 19-20 XII 1970 zakończyło się podpisaniem ogólnikowych ustaleń, strajk postanowiono zakończyć; część strajkujących z E. Bałuką na czele kontynuowała protest do 22 XII 1970. 22 I 1971 stoczniowcy ponownie podjęli strajk z uwagi na niedotrzymanie przez władze państwowe złożonych obietnic m.in. w zakresie obniżki cen. Na czele strajku stanął E. Bałuka, w skład KS weszli: Zdzisław Andrzejczyk, Adam Ulfik – wiceprzewodniczący, Mirosław Bartkowicz, Artur Bezia, Ryszard Bidler, Jerzy Błaszczyk, Stanisław Brocki, Marian Cembrowski, Zygmunt Czugaliński, Piotr Fiszer, Ryszard Flisiak, Stanisław Gajewski, Bogdan Gołaszewski, M. Jakimowicz, Jan Janicki, Marian Jasiński, Marian Jurczyk, Antoni Kij, Anatol Kłosewicz, Stanisław Kozłowski, Wiesław Krajewski, Ksawery Liszewski, Zbigniew Marcjan, Leszek Marzec, Ireneusz Meteluch, Kazimierz Piechocki, Edward Sardyko, Henryk Sobczak, E. i Teresa Szerkus, B. Szymaniak, Józef Szymański, W. Tokarski, Danuta Wilanowska, Tadeusz Zając, Lech Zalewski i E. Zielińska-Potocka. Doradcami KS zostali: L. Adamczuk i Franciszek Wilanowski. Robotnicy zgłosili 12 postulatów, w tym: obniżki cen na artykuły spożywcze do

poziomu z 12 XII 1970, niezwłocznego przeprowadzenia wyborów do władz związkowych i rad robotniczych oraz demokratycznych wyborów w organizacjach partyjnych i młodzieżowych na szczeblu wydziałów i zakładu; domagano się także przyjazdu do Stoczni I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka i premiera rządu PRL Piotra Jaroszewicza. 24 I 1971 do Stoczni przybył Edward Gierek. Po jego rozmowach z reprezentantami protestujących stoczniowców doszło do zakończenia strajku 25 I 1971. W l. 1971-1979 stoczniowcy wielokrotnie podejmowali próby upamiętnienia ofiar wydarzeń Grudnia '70. Po raz pierwszy w 1971 zorganizowana grupa stoczniowców uczestnicząca w oficjalnym pochodzie 1-Majowym wzniosła transparenty z hasłami domagającymi się ukarania odpowiedzialnych za tragedię grudniową. Władze państwowe podejmowały liczne działania szykanujące aktywnych uczestników grudniowej rewolty. Niektórzy z nich w niewyjaśnionych okolicznościach stracili życie. B. Gołaszewski, jeden z inicjatorów strajku grudniowego, członek KS ze I 1971, 10 VIII 1971 został znaleziony w swoim mieszkaniu otruty gazem, okoliczności jego śmierci nigdy nie zostały wyjaśnione. A. Ulfik, wiceprzewodniczący KS ze I 1971, szef strajkowej straży robotniczej, 30 VII 1972 został napadnięty w swoim mieszkaniu przez 2 nieznanych mężczyzn, odurzono go chloroformem i odkręcono kurki z gazem, udało mu się jednak uratować; zmarł w 1976 w swoim mieszkaniu, w niewyjaśnionych dotąd okolicznościach. E. Bałuka, po krótkim okresie przewodzenia Zarządowi Okręgowemu Związku Zawodowego Metalowców w Szczecinie został zwolniony ze Stoczni. W VI 1976 nie powiodła się próba wywołania strajku w Stoczni w proteście przeciwko zapowiadzianym podwyżkom cen. Najaktywniejszych stoczniowców przygotowujących protest zwolniono z pracy, w tym jego gł. inicjatora Remigiusza Grełę. 18 VIII 1980 w Stoczni rozpoczęto strajk, wybrano KS, który pocz. liczył 7 osób: M. Jurczyk – przewodniczący, Kazimierz Pipla, Maria Chmielewska, Ludwik Gracel, Jan Łebkowski, Bogdan Gałkowski i Jerzy Fistacki (pracownik Szczecińskiej Stoczni Remontowej Gryfia); tego samego dnia rozszerzano skład KS o przedstawicieli poszczególnych wydz., ostatecznie również w tym dniu ukształtowało się 35-osobowe Prezydium KS, a

jego wiceprzewodniczącymi zostali K. Fischbein i Marian Juszczyk. 19 VIII 1980 KS wraz z przedstawicielami przybyłych do zakładu reprezentantami 20 strajkujących załóg utworzył MKS, w skład jego Prezydium weszli reprezentanci Stoczni – przewodniczący M. Jurczyk, z-cy: K. Fischbein i M. Juszczyk, oraz członkowie: M. Chmielewska, Jarosław Mroczek, Stanisław Serafin, Stanisław Wądołowski, Stanisław Wiszniewski. MKS wysunął 36 postulatów, domagając się m.in. utworzenia wolnych związków zawodowych, transmitowania niedzielnej mszy św., prawa do strajku, zaprzestania prześladowań działaczy opozycyjnych, prawa do tworzenia niezależnych ugrupowań politycznych, wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do winnych sytuacji gospodarczo-społecznej. 21 VIII 1980 doszło do pierwszego spotkania MKS, skupiającego wówczas 53 zakładowe KS, z Komisją Rządową; 24 VIII 1980 ukazał się 1. nr „Jedności” – biuletynu strajkowego szczecińskiego MKS; tego samego dnia ks. Jerzy Sosna z pobliskiej parafii św. Stanisława Kostki celebrował pierwszą mszę św. na terenie Stoczni; 27 VIII 1980 powołano wspólną ze stroną rządową Komisję Ekspertów; 30 VIII 1980 o godz. 3.00 doszło po spotkaniu Prezydium MKS z Komisją Rządową do podpisania porozumienia szczecińskiego, w wyniku którego zakończono strajk. Na mocy Porozumienia MKS przekształcił się Międzyzakładową Komisją Robotniczą, a Komitety Strajkowe w Komisje Robotnicze. We IX 1980 rozpoczęto wydawanie „Jedności Stoczniowej” – pisma stoczniowej „S” jako kontynuacji „Komunikatu” (Międzyzakładowej i Zakładowej Komisji Robotniczej); redagował S. Wiszniewski, do XII 1981 ukazały się 82 nr. 17 XII 1980 przed gł. bramą Stoczni dokonano uroczystego odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej ofiarom Grudnia '70 w Szczecinie. 21 II 1981 na I Konferencji Zakładowej Organizacji Związkowej „S” wybrano 56-osobową KZ z przewodniczącym M. Jurczykiem, po jego wyborze w VI 1981 przez I WZD „S” Regionu Pomorze Zachodnie na przewodniczącego ZR przewodniczącym KZ został Stanisław Zabłocki; w skład Prezydium KZ weszli także: M. Chmielewska – wiceprzewodnicząca, Jerzy Corde – sekretarz, i członkowie: Bogdan Baturo, Grzegorz Durski, Krzysztof Kubicki, S. Wiszniewski, S. Wądołowski. W I 1981 działacze stoczniowej „S” przyłączyli się do protestu związanego z

niedotrzymaniem obietnic władz dotyczących wprowadzenia wolnych sobót, zdecydowana większość załogi Stoczni w dniu 24 I 1981 nie przysłała do pracy. Od III 1981 stoczniowcy SSAW współtworzyli powstałą 14 IV 1981 Sieć Organizacji Zakładowych „S” wiodących zakładów pracy. Woj. szczecińskie reprezentowane było przez SSAW, w imieniu której do kontaktów z Siecią upoważnieni byli członkowie Prezydium KZ: M. Jurczyk, M. Chmielewska, G. Durski, K. Kubicki i doradca Andrzej Milczanowski. W ramach Sieci działacze „S” ze Stoczni angażowali się w realizację idei samorządu pracowniczego. W prace Sieci szczególnie włączyli się: K. Kubicki i E. Szerkus oraz prawnicy A. Milczanowski i Jerzy Zimowski; współautorami projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym byli eksperci: Edmund Kitłowski, Krzysztof Luks i Bronisław Ziemianin. W III 1981 w związku z kryzysem bydgoskim, zgodnie z instrukcjami KKP, szczecińska MKR przyłączyła się do protestu ogólnopolskiego i 20 III 1981 ogłosiła gotowość strajkową; 26 III 1981 MKR przekształciła się w MKS z siedzibą na terenie Stoczni, przewodniczącym został S. Wądołowski, z-cami: Stanisław Kocjan i M. Chmielewska, członkami ze Stoczni: G. Durski, K. Kubicki, S. Wiszniewski, Zdzisław Kacprzak i B. Baturo; MKS wspomagali doradcy: A. Milczanowski i J. Zimowski. 27 III 1981 przeprowadzono w Stoczni 4-godz. strajk ostrzegawczy i rozpoczęto prace nad szczegółową instrukcją strajku powszechnego. Część przywódców MKS, jak Stanisław Wądołowski czy Maria Chmielewska, ocenili porozumienie zawarte z władzami po kryzysie bydgoskim (tzw. warszawskie) jako porażkę Związku. Na I WZD w VI 1981 Stocznia reprezentowana była przez 16 delegatów: B. Baturo, M. Chmielewską, J. Corde, G. Durskiego, Henryka Fisz, Jerzego Grabowskiego, Bronisława Janowskiego, M. Jurczyka, Kazimierza Kostrzewskiego, K. Kubickiego, Tadeusza Lichotę, Lecha Majewskiego, Krzysztofa Spirydowicza, S. Wądołowskiego, S. Wiszniewskiego i S. Zabłockiego. Spośród działaczy stoczniowej „S” wielu zostało weszło do władz regionalnych; M. Jurczyk został przewodniczącym ZR, S. Wądołowski – wiceprzewodniczącym ZR, K. Kostrzewski – członkiem Prezydium ZR, B. Baturo i L. Majewski – członkami ZR. Do Regionalnej Komisji Rewizyjnej wszedł H. Fisz. Wśród 35

delegatów na I KZD znalazło się 3 reprezentantów Stoczni: M. Jurczyk, K. Kubicki i S. Wądołowski. S. Wądołowski został wiceprzewodniczącym „S”, M. Jurczyk – członkiem KK.

Jesienią 1981 KZ skierowała do władz apel o przeprowadzenie do VI 1982 demokratycznych wyborów do rad narodowych i Sejmu. 3 XII 1981 KZ ogłosiła gotowość strajkową – planowano rozpoczęcie strajku w przypadku udzielenia rządowi przez Sejm PRL nadzwyczajnych uprawnień. W nocy 12/13 XII 1981 rozpoczęto internowanie działaczy „S”, spośród działaczy stoczniowych internowani zostali m.in. M. Jurczyk, S. Wądołowski, B. Baturó. 13 XII w Stoczni powstał MKS z przewodniczącym Mieczysławem Ustasiakiem, wiceprzewodniczącym S. Zabłockim, w skład MKS weszli członkowie KZ, którym udało się uniknąć internowania: M. Chmielewska, J. Corde, G. Durski, Z. Kacprzak, Witold Karolewski, W. Krajewski, T. Lichota, S. Wiszniewski, Adam Wiśniowiecki, Jan Wójtowicz i doradca KZ A. Milczanowski. Celem protestu było doprowadzenie do zwolnienia wszystkich zatrzymanych oraz zakończenie stanu wojennego. W strajku uczestniczyło ponad 8 tys. osób.

Wieczorem 14 XII 1981 Stocznę otoczyły oddziały WP, MO i ZOMO, w nocy 14/15 XII 1981 wtargnęły na teren zakładu, zatrzymano kilkadziesiąt osób, 11 (gł. z KS) aresztowano; 15 XII 1981 rano Stocznia ponownie podjęła strajk: na bramie wywieszono transparent o prowadzeniu strajku, nie zdołał ukonstytuować się KS, strajk nie przyjął charakteru okupacyjnego, załoga przychodziła do pracy, jednak jej nie podejmowała, brakowało organizacji zarówno strajku, jak i pracy, 18 XII 1981 władze zakładu zawiesiły działalność Stoczni i przystąpiły do zwalniania pracowników; 4 I 1982 wznowiono działalność Stoczni, kilkuset zwolnionych stoczniowców próbowało przedostać się na teren Stoczni, by zainicjować strajk okupacyjny, jednak bez powodzenia. W wyniku represji postrajkowych zwolniono z pracy ok. 1,5 tys. osób. Sądy wojskowe skazały w trybie doraźnym: przywódcę strajku A. Milczanowskiego na 5 lat więzienia, przewodniczącego MKS M. Ustasiaka – na 4 lata; Tadeusza Lichotę skazano na 3,5 roku, Witolda Karolewskiego – na 1,5 roku; Zdzisława Kacprzaka i Jana Wójtowicza – na 3 lata.

Członkowie MKS, którzy zdołali uniknąć zatrzymania podczas pacyfikacji Stoczni, kontynuowali działalność pn. RKS,

pozostając w ukryciu. Na czele RKS stanął S. Zabłocki (przewodniczący stoczniowej KZ), z nim ukrywał się G. Durski. 20 IV 1982 skład RKS poszerzono, weszli: Antoni Alejski, Leonard Baliński, Jakub Dąbrowski, Dominik Górski, S. Kozłowski, Adam Olearski, Juliusz Prandeki, Andrzej Wojtczuk. RKS rozpoczął wydawanie pisma „Z Podziemia”, związane z nim było również pismo „Od Dołu”. Po ujawnieniu się S. Zabłockiego (XII 1982) przewodniczącym RKS został G. Durski, który działał w ukryciu do IX 1983. Na przeł. I/II 1982 powstała w Stoczni TKZ w składzie: W. Dziczek, Henryk Fisz, Kazimierz Janicki, Teresa Kosiak i Józef Solka, wkrótce dołączyli do nich m.in. L. Komołowski i Andrzej Antosiewicz. Od VII 1983 TKZ rozpoczęła wydawanie pisma „Grot”, którego redagowaniem zajmowali się pocz. Tomasz Wyrzykowski i W. Dziczek, nast. dołączył L. Komołowski, któremu pomagał Piotr Jarocki, w 1984 dołączyli A. Milczanowski, Michał Paziewski i J. Zimowski; od VII 1984 faktycznie, od X 1985 także „oficjalnie” pismo było organem Rady Koordynacyjnej „S” Regionu Pomorza Zachodniego; ukazywało się nieprzerwanie do V 1989, wydano 105 nr. TKZ w okresie stanu wojennego pomagała osobom internowanym, skazanym lub zwolnionym z pracy, w całym okresie działalności zbierano składki, na terenie stoczni prowadzono kolportaż pism podziemnych, poza „Grotem” m.in.: „Z Podziemia”, „Feniks”, „Jedność”, „KOS”, „BiS”. Wielu działaczy stoczniowej „S” uczestniczyło od 1985 w Duszpasterstwie Ludzi Pracy, które prowadził ks. Andrzej Steckiewicz z obejmującej Stocznę parafii św. Stanisława Kostki, nast. w kościele Bożego Ciała. 18 VIII 1982, w 2. rocznicę podpisania porozumienia szczecińskiego, 2 tys. stoczniowców przemaszerowało symbolicznie ze stoczniowego Wydz. W-6 pod tablicę upamiętniającą ofiary Grudnia '70. Manifestacją szczecińskiej „S” stał się 10 II 1984 pogrzeb K. Kubickiego, członka Prezydium KZ, na który przybyło ponad 2 tys. osób. W VII 1984 przedstawiciele TKZ Stoczni: W. Dziczek i L. Komołowski, współtworzyli Radę Koordynacyjną „S” Regionu Pomorza Zachodniego, której powołanie zainicjował A. Milczanowski. (Rozwiązaniu uległy wówczas dwa ciała regionalne „S”: RKS i Rada Koordynacyjna Międzyzakładowy Komitet Koordynacyjny). 22 VI 1987 działacze stoczniowej „S”: W. Dziczek, Czesław Węgorowski,

Zygmunt Prochor, R. Liszewski, Jan Kot, Kazimierz Ilnicki, Wiesław Milewski, Daniel Polakowski, Leopold Bania, Jan Bączyk wystąpili do Sądu Wojewódzkiego z wnioskiem o rejestrację Komitetu Założycielskiego „S” Pracowników Stoczni Szczecińskiej, Sąd Wojewódzki odmówił rejestracji Komitetu, niektórych jego członków spotkały represje (przesłuchania w WUSW, rozmowy dyscyplinujące z władzami zakładu, cofnięcie części uprawnień). W VIII 1987 wyrok SW został utrzymany w mocy przez SN. Po powołaniu Grupy Roboczej KK „S” w 1987, w której działania aktywnie włączyli się M. Jurczyk, S. Wądołowski i G. Durski, doszło do uformowania się drugiego środowiska stoczniowej „S” wokół S. Wądołowskiego; do grona jego współpracowników należeli Józef Wasilewski i Krzysztof Spirydowicz. Grupa ta reaktywowała pismo „Jedność Stoczniowa” (do 1989 wydano kilka nr.). W okresie strajków z VIII 1988, pomimo kilku prób podejmowanych zarówno przez środowisko skupione wokół S. Wądołowskiego, jak i wokół W. Dziczka, L. Komołowskiego i A. Antosiewicza, nie zdołano zainicjować strajku w SSAW. 12 X 1988 reprezentujący Stocznnię członkowie Rady Koordynacyjnej „S” W. Dziczek i L. Komołowski dołączyli do MKO „S” Regionu Pomorza Zachodniego, który powstał z przekształcenia się MKS powołanego na terenie Zarządu Portu Szczecin-Świnoujście po sierpniowym strajku w Porcie. 10 X 1988 Komitet Organizacyjny „S” ponownie (wcześniej jako KZ w VI 1987) złożył wniosek do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie o zalegalizowanie „S” w Stoczni, pod wnioskiem podpisało się początkowo 800 osób. KO „S” zarejestrował się w MKO. Działacze stoczniowi związani z MKO zaangażowali się kampanię wyborczą Obywatelskiego Komitetu Porozumiewawczego „S” Regionu Pomorza Zachodniego, W. Dziczek został członkiem Konwentu Wyborczego wyłaniającego kandydatów „S” na posłów i senatorów z woj. szczecińskiego w wyborach czerwcowych w 1989. Po ponownej rejestracji „S” 17 IV 1989 MKO reprezentował blisko 30 tys. członków; „S” w Stoczni liczyła wówczas ponad 1,5 tys. członków; upoważnienie do odbudowy struktur stoczniowej KZ otrzymali: W. Dziczek, L. Komołowski i A. Antosiewicz, w VI 1989 przewodniczącym KZ został L. Komołowski, sekretarzem A. Antosiewicz. W XI 1989 L. Komołowski został wiceprzewodniczącym, w 1990

przewodniczącym ZR; funkcje przewodniczącego KZ pełnili: A. Antosiewicz 1992-1996 oraz 1998-2008, Władysław Dzik 1996-1998, Krzysztof Fidura 2008-2009, w momencie likwidacji stoczni KZ „S” liczyła ok. 1,3 tys. związkowców. W X 1988 szczecińscy działacze Grupy Roboczej KK „S” powołali TZR „S” Pomorza Zachodniego z przewodniczącym M. Jurczykiem i sekretarzem Stanisławem Kocjanem; skupiał on działaczy „S”, którzy uznawali jedynie porozumienia z VIII 1980 i zapisy statutu „S” z 1980, i odrzucali kompromis Okrągłego Stołu; część działaczy skupionych wokół S. Wądołowskiego i G. Durskiego zarejestrowała przy TZR drugą organizację zakładową „S” w Stoczni z przewodniczącym G. Durskim, liczyła ona ok. 600 członków. 10 VI 1989 część działaczy GR KK powołała Porozumienie na rzecz Przeprowadzenia Demokratycznych Wyborów w NSZZ „S”, z M. Jurczykiem na czele; w IV 1990 powołali oni związek zawodowy pn. Solidarność '80 z M. Jurczykiem jako przewodniczącym; w skład tego związku weszła grupa reprezentowana przez G. Durskiego, który stanął na czele KZ Solidarności '80 w Stoczni; od 1999 przewodniczącym tej KZ został J. Corde, organizacja liczyła wówczas ok. 300 członków; kolejnym przewodniczącym KZ został Jacek Kantor, organizacja liczyła ok. 500 członków. Na pocz. I. 90. SSAW przekształcono w Stocznnię Szczecińską Porta Holding SA; od 2002 Stocznia Szczecińska Nowa (ok. 4,5 tys. pracowników). Od III 2009 następuje kompensacja Stoczni, tzn. likwidacja przez wyprzedaż majątku i zwolnienia grupowe.

Robert Kościelny|Artur Kubaj

[Region Pomorze Zachodnie, Szczecin](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)